

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора філософських наук, професора

Андрущенко Тетяни Іванівни

на дисертаційне дослідження Глазунової Ірини Кимівни

«Теорія та практика фахової підготовки магістрантів музичного мистецтва з використанням змішаної форми навчання», поданого на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

1. Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із планами відповідних галузей науки

Дисертаційне дослідження присвячено актуальній науково-педагогічній проблемі модернізації фахової підготовки магістрантів музичного мистецтва в умовах трансформації сучасної вищої мистецької освіти та широкого впровадження змішаної форми навчання.

Актуальність теми зумовлена необхідністю в умовах довготривалої повномасштабної українсько-російської війни та створення безпеки для учасників освітнього процесу, якісної зміни освітнього поля, зумовленої швидкою цифрофізацією, широким застосуванням нових технічних засобів, інформаційним наповненням, пошуку ефективних підходів для забезпечення якості професійної підготовки фахівців музичного мистецтва, здатних успішно здійснювати професійну діяльність, інтегруючи традиційні та інноваційні форми навчання. Актуальність формування професійних компетентностей магістрантів музичного мистецтва ЗВО музично-педагогічного профілю зумовлена також сучасними вимогами до якості вищої мистецької освіти, необхідністю підготовки конкурентоспроможних фахівців та впровадженням інноваційних освітніх технологій.

Актуальність дослідження підсилюється активним творчим використанням та поглибленням здобутків наукових шкіл професорів факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, що сприяє їх подальшому входженню у міжнародний освітній простір.

Отже, дисертація Глазунової І.К. «Теорія та практика фахової підготовки магістрантів музичного мистецтва з використанням змішаної форми навчання» відповідає запитам практичної професійної діяльності майбутніх фахівців та інтересам здобувачів освіти.

Дослідження виконано відповідно до затвердженого тематичного плану наукових досліджень кафедри інструментального виконавства, оркестрового диригування та педагогіки мистецтва та кафедри хорового диригування та теорії і методики музичної освіти факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова і складає частину наукового напрямку «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення підготовки вчителів» (протокол № 10 від 28 квітня 2022 року), підсилює його затребуваність і значущість.

2. Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації

Значним науковим здобутком дисертантки є розробка та теоретичне обґрунтування організаційно-методичної моделі фахової підготовки студентів магістратури музичного мистецтва в умовах змішаного навчання. Структура моделі є обґрунтованою, системною та концептуально завершеною. Чітко визначено мету, принципи, змістові компоненти, педагогічні умови, етапи, напрями підготовки та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти.

На особливу увагу заслуговує проведене дисертанткою наукове експериментальне дослідження. Експеримент організовано на високому науково-методичному рівні, із залученням репрезентативної вибірки респондентів та використанням комплексу взаємодоповнювальних методів дослідження. Отримані результати підтверджують ефективність запропонованої методичної моделі та достовірність сформульованих висновків.

Авторкою доведено теоретичне обґрунтування трансфесійно-комплексного підходу як методологічного підґрунтя фахової підготовки магістрантів музичного мистецтва в умовах змішаної форми навчання. Реалізація цього підходу забезпечує інтеграцію мистецьких, педагогічних, інформаційно-комунікаційних, професійно-практичних компонентів підготовки магістрантів та сприяє формуванню цілісної системи їх професійних компетентностей.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки та рекомендації, представлені в дисертації, є достатньо обґрунтованими, достовірними та переконливими. Їхня вірогідність забезпечується комплексним характером дослідження, чітким визначенням його методологічних засад, відповідністю застосованих теоретичних і емпіричних методів поставленій меті та завданням.

Обґрунтованість результатів дослідження підтверджується ґрунтовним аналізом наукових джерел з проблем фахової підготовки магістрантів музичного мистецтва, використанням сучасних концептуальних підходів, належною аргументацією авторських положень та логічним зв'язком між теоретичною й експериментальною частинами роботи.

Високий ступінь достовірності отриманих результатів забезпечено репрезентативністю дослідно-експериментальної бази, обґрунтованістю критеріїв, показників і рівнів сформованості фахової підготовленості магістрантів, а також застосуванням комплексу взаємодоповнювальних методів діагностики та аналізу отриманих даних. Особливо переконливо виглядають результати формувального експерименту, оскільки засвідчують ефективність розробленої методичної моделі, та трансфесійно-комплексний підхід як методологічне підґрунтя фахової підготовки магістрантів музичного мистецтва в умовах змішаної форми навчання.

Вивчення дефініцій понять «трансфесійність» і «комплексність», висвітлення змісту змішаної форми навчання дало можливість дисертантці довести, що трансфелізація та комплексність фахової підготовки магістрів музичного мистецтва забезпечує цілісне розуміння сутності даної підготовки в умовах змішаної форми навчання.

Автором представлено широкий педагогічний інструментарій формування фахової підготовки студентів магістратури, а саме: коучингові консультації – індивідуальний супровід, що сприяє визначенню персональних освітніх і професійних цілей магістранта; творчі завдання; метод усного експрес-контролю; інформаційно-комунікаційні технології; відеорефлексія та відеоаналіз – самоаналіз власного виконання чи викладання на основі відеозаписів; колективна рефлексія професійних рішень; методи створення магістрами творчих проєктів; розробка власного виконавського концепту; опрацювання наукових джерел для створення власних виконавських або педагогічних інновацій; використання цифрових платформ для моделювання навчальних ситуацій; розробка авторських методичних продуктів; розробка власного портфоліо, методи самооцінювання та взаємооцінювання творчих напрацювань; колективні онлайн-проєкти та інше.

Теоретичне значення дисертації полягає в поглибленні теорії та методики музичного навчання щодо організації професійної підготовки магістрантів у цифровому освітньому середовищі, уточненні понятійно-категоріального апарату дослідження.

Наукові положення та результати дисертації впроваджені в освітній процес факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (довідка № 328 від 23.12.2025 р.); Університету Григорія Сковороди в Переяславі – довідка № 1828 від 26.12.2025 р.; Комунального закладу вищої освіти «Академія культури і мистецтв» Закарпатської обласної ради (довідка № 017-041749 від 17.12.2025 р.); Житомирського державного університету імені Івана Франка – довідка № 80-01-09 від 20.01.2026 р.).

4. Практичне значення одержаних результатів автором

Практичне значення роботи визначається можливістю використання її результатів у закладах вищої освіти мистецького та музично-педагогічного профілю, під час розробки освітніх програм, навчально-методичного забезпечення освітнього процесу ЗВО, дистанційних курсів а також у процесі підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників.

5. Оцінка змісту дисертації та її завершеність.

Зміст дисертації характеризується міцною структурною організацією, концептуальною цілісністю та внутрішньою узгодженістю всіх структурних компонентів дослідження. Структура роботи відповідає поставленій меті та завданням, забезпечує послідовне розкриття проблеми фахової підготовки магістрантів музичного мистецтва в умовах змішаної форми навчання.

У першому розділі роботи «Теоретико-методологічні засади фахової підготовки магістрантів музичного мистецтва факультетів мистецтв

університетів з використанням змішаної форми навчання» здійснено ґрунтовний аналіз наукової літератури та сучасного стану досліджуваної проблеми, уточнено понятійно-категоріальний апарат, обґрунтовано теоретико-методологічні засади дослідження.

Розкрито сутність фахової підготовки студентів магістратури музичного мистецтва та здійснено теоретичне обґрунтування базових понять і концептів дослідження. Науково-теоретичний пошук дозволив визначити філософське підґрунтя досліджуваної проблеми, а саме: положення філософії освіти про цілісність і гуманістичний характер професійної підготовки особистості (праці В. Андрущенка, О. Гавришкевича, С. Горбенка, А. Ільченко, І. Зязюна, В. Кременя, В. Лугового, В. Огнев'юка, В. Пазенока та ін.). Концепції професійного становлення майбутнього педагога-музиканта, де теорії художньої освіти та розвитку творчої індивідуальності стали основою психолого-педагогічного вектора дослідження (роботи В. Орлова, О. Отич, А. Козир, Г. Падалки, О. Ростовського, О. Рудницької, Ю. Стражника, О.Шевнюк, О. Щолокової та ін.). Методологія дослідження спрямована на висвітлення взаємозв'язку між поліхудожністю освітнього процесу в ЗВО музично-педагогічного профілю, інтеграцією традиційних і цифрових форм навчання та формуванням загально-професійних і спеціальних компетентностей магістрів музичного мистецтва.

Автор конкретизує зміст концепту «фахова підготовка магістрантів музичного мистецтва з використанням змішаної форми навчання» – як інноваційну комплексну організацію навчально-пізнавальної, науково-дослідницької, педагогіко-методичної та творчо-виконавської діяльності магістрантів, яка поєднує стратегії та рівні організації навчальної колаборації у студентоцентричному освітньому середовищі, що інтегрує очне, дистанційне та самостійне навчання магістрантів на основі використання цифрових технологій, творчо-комунікативної взаємодії та індивідуалізації освітнього процесу майбутніх фахівців музичного мистецтва.

У *другому розділі* «Концептуальні основи фахової підготовки магістрантів музичного мистецтва у змішаному навчанні» дослідниця проводить процесуально-функціональний аналіз досліджуваного феномена. Це дало можливість дисертантці визначити основні функції фахової підготовки студентів магістратури, а саме: мотиваційно-виховна, інформаційно-пізнавальна, діагностично-прогностична, корпоративно-взаємодійна, творчо-продуктивна, які розглядаються як основні напрями, призначення та способи реалізації освітнього процесу, спрямовані на формування професійної компетентності, розвиток особистісно-професійних якостей та готовності здобувачів вищої освіти до здійснення майбутньої професійної діяльності.

Заслуговує на схвалення обґрунтування трансфесійно-комплексного підходу до фахової підготовки магістрів у змішаній формі навчання як методологічного підґрунтя, як напрям модернізації мистецької освіти в умовах сьогодення. Даний підхід враховує сутність технології змішаного

навчання, посилює реалізацію її принципових засад (професійна компетентність магістрантів, посилення аксіологічної спрямованості навчання; саморозвиток, самореалізація здобувачів вищої освіти в умовах змішаного навчання; усвідомлення особистісних траєкторій професійного розвитку).

У *третьому розділі* «Організаційно-методична система фахової підготовки магістрантів музичного мистецтва з використанням змішаної форми навчання» безперечною перевагою є розробка компонентної структури досліджуваного феномена (організаційно-комунікативний, пізнавально-пошуковий, науково-компетентнісний, інтерпретаційно-оцінний та творчо-діяльнісний компонент) та розробка і обґрунтування системи критеріїв, показників сформованості фахової підготовленості магістрантів музичного мистецтва.

Дуже вдало, на наш погляд, автором обґрунтовано педагогічні умови підвищення ефективності процесу фахової підготовки студентів магістратури з використанням змішаної форми навчання: інформатизація освітнього процесу в ЗВО музично-педагогічного профілю; забезпечення спроможності суб'єктів навчання використовувати інформаційно-комунікаційні технології і комплексну інформатизацію освітнього процесу в повному обсязі; створення атмосфери довіри та поваги магістрантів до професійного досвіду своїх викладачів; створення ситуації успіху на заняттях у магістратурі; організація розширеного середовища самостійної роботи магістрантів. Такі педагогічні умови забезпечують ефективність фахової підготовки магістрантів музичного мистецтва в умовах змішаної форми навчання, є науково виваженими, взаємопов'язаними, що органічно впливають із концептуальних засад дослідження.

Сформовані педагогічні умови носять творчий характер і не звучать декларативно, а утворюють цілісну систему організаційно-методичних чинників, що забезпечують успішне функціонування розробленої методичної моделі та досягнення прогнозованих результатів фахової підготовки магістрантів в умовах змішаної форми навчання.

У *четвертому розділі* дисертаційного дослідження «Дослідно-експериментальна перевірка ефективності впровадження організаційно-методичної моделі фахової підготовки магістрантів музичного мистецтва з використанням змішаної форми навчання» високої оцінки заслуговує організація та проведення дослідно-експериментальної роботи. Розроблена авторкою система діагностики сформованості фахової підготовленості студентів магістратури, рівні сформованості досліджуваного феномена, які характеризуються науковою обґрунтованістю, логічною впорядкованістю та забезпечують об'єктивне оцінювання результатів професійної діяльності – є важливим науково-методичним здобутком дисертації. Запропонована рівнева характеристика відзначається чіткістю, деференційованістю та дає змогу простежити динаміку професійного становлення здобувачів вищої освіти на різних етапах їх фахової підготовки.

Позитивне враження справляє розроблений діагностичний інструментарій, який забезпечує комплексне вивчення досліджуваного явища та створює надійне підґрунтя для отримання достовірних емпіричних результатів (аналіз цифрових портфоліо, тестування, діагностика комунікативної активності в змішаному освітньому середовищі, цифрова аналітика LMS, анкетування, проектно-творчі завдання, критеріально-рівнева експертиза тощо).

Високої оцінки заслуговує організація формувального експерименту, який проведено відповідно до логіки наукового дослідження, із дотримання вимог репрезентативності та об'єктивності. Результати експерименту переконливо засвідчили ефективність запропонованого методичного інструментарію формування фахової підготовленості магістрантів музичного мистецтва в умовах змішаної форми навчання (творчі завдання, моделювання ситуації концертного виступу із обов'язковою постановкою навчального завдання щодо максимальної концентрації емоційних, вольових, інтелектуальних зусиль на розкритті художньо-образного змісту музичних творів під час публічного виконання, симуляції концертного виступу, створення магістрантами власних творчих проектів, опрацювання наукових джерел для створення власних виконавських або педагогічних інновацій, використання цифрових платформ для моделювання навчальних ситуацій та інше), що свідчать про високий рівень методологічної культури дослідниці та забезпечують належний рівень доказовості отриманих наукових результатів.

Висновки до розділів і загальні висновки дисертації є логічним узагальненням отриманих результатів, відповідають поставленим завданням і повною мірою відображають основні положення дослідження. Зміст роботи свідчить про завершений характер наукового пошуку, досягнення мети дослідження.

Отже, дисертація є цілісною, завершеною науковою працею, виконаною на високому теоретичному й методичному рівнях, а її структура та зміст повною мірою відповідають вимогам, що висуваються до докторських дисертацій.

6. Повнота викладання результатів в опублікованих працях

Матеріали дисертації пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на міжнародних, всеукраїнських та регіональних конференціях (2022-2025рр.). Результати дисертаційного дослідження висвітлено в 41 публікації (27 – одноосібні), серед яких: 4 статті у науковому періодичному виданні, проіндексованому у базі даних Scopus; 1 стаття – у науковому періодичному виданні, проіндексованому у базі даних Web of Science; 1 стаття – у науковому періодичному виданні, проіндексованому в базі даних Index Copernicus; 23 статті – у наукових періодичних виданнях, які входять до переліку наукових фахових видань України; 6 розділів у 6 колективних монографіях; 4 практичні поради; 9 публікацій у збірниках наукових

праць і матеріалів міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає чинним вимогам, що висуваються до докторських дисертацій. Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації.

7. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Водночас дисертаційне дослідження містить окремі положення, які доцільно було б уточнити або розширити:

1. Важливою новацією дослідження є поглиблений розгляд трансфесійно-комплексного підходу як теоретико-методологічного підґрунтя модернізації фахової підготовки магістрів музичного мистецтва в умовах змішаної форми навчання. На нашу думку, робота значно виграла б, якби більше уваги було сконцентровано на тому, як цей підхід забезпечує гнучкість, адаптивність і підвищення ефективності фахової підготовки магістрів в умовах сучасного освітнього середовища.

2. У першому розділі дисертаційного дослідження визначено і теоретично обґрунтовано основні фактори підготовки магістрантів музичного мистецтва до продуктивної професійної діяльності, а саме: об'єктивно-суб'єктивні фактори, що зумовлюють умови набуття знань, умінь, навичок і практичного досвіду. На наш погляд, доцільно було б ширше розкрити, як визначені Вами об'єктивно-суб'єктивні фактори впливають на підготовку магістрантів музичного мистецтва до продуктивної професійної діяльності.

3. У дослідженні визначено основні принципові положення фахової підготовки студентів магістратури в умовах змішаної форми навчання. На нашу думку, доцільно більш детально розкрити, принцип самоорганізації, що дозволяє врахувати особливості процесу фахової підготовки магістрантів музичного мистецтва в умовах змішаної форми навчання та забезпечує цілісність, гнучкість й ефективність освітнього процесу.

4. Важливою музично-педагогічною розробкою дисертанта є впровадження педагогічних умов, які забезпечують успішне формування підготовленості магістрантів музичного мистецтва в умовах змішаної форми навчання. Вважаємо, що доцільним було б ширше розкрити як педагогічна умова забезпечення спроможності суб'єктів навчання використовувати інформаційно-комунікаційні технології і комплексну інформатизацію освітнього процесу була впроваджена на формувальному етапі експериментальної роботи.

5. На наш погляд, доречно було б розробити також авторську програму фахової підготовки для магістрантів музичного мистецтва в умовах змішаної форми навчання, а не лише програму «Теорія та практика музичної освіти» для здобувачів третього освітнього ступеня «Доктор філософії».

Проте висловлені зауваження та побажання мають рекомендаційний характер і не знижують загальної високої оцінки дисертаційного дослідження Глазунової Ірини Кимівни.

8. Висновки

Дисертація Глазунової Ірини Кимівни «Теорія та практика фахової підготовки магістрантів музичного мистецтва з використанням змішаної форми навчання» є самостійною, завершеною науковою працею, у якій досліджено актуальну наукову проблему, що має важливе значення для розвитку теорії та методики музичного навчання. За рівнем наукової новизни, теоретичної та практичної значущості, обґрунтованістю наукових положень і висновків дисертація відповідає всім вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. (із змінами № 759 від 31.05.2019 р.) «Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій», а також відповідає вимогам, передбаченим пунктом 10 «Порядку присудження наукового ступеня доктора наук» (Постанова Кабінету Міністрів України № 1197 від 17.11.2021 р.), а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання.

Офіційний опонент
доктор філософських наук, професор
Національної музичної академії України

Тетяна АНДРУЩЕНКО

*Тетяна Андрющенко Т.В.
зав. відділу загальної освіти, кат. ВР
к.ф.н. Зенкев*

Т. Андрющенко

Засвідчую: начальник загального відділу
Національної музичної академії України

